

PREMISLI

PREJEN SE JAŠ NA WEB!

STIKI S PRIJATELJI, OBJAVLJANJE FOTOGRAFIJ, POSNETKOV, KOMENTARJEV, BLOGANJE IN VSE, KAR PONUJA WEB 2.0, JE NAJBRŽ NAJBOLJ "ZAKON" STVAR INTERNETA, VSEENO PA JE TREBA POMISLITI NA MOŽNE POSLEDICE TEGA, DA VESOLJNI INTERNETNI JAVNOSTI RAZKRIJEMO PREVEČ.

Včasih se je težko zavedati, da danes po spletu brska že skoraj milijarda ljudi. Za večino (ki živijo na drugih kontinentih) ti je morda vseeno, kaj preberejo ali vidijo o tebi. Vendar pa takšna lahkomišelnost pri pisanju blogov, ustvarjanju profilov v spletnih skupnostih, urejanju svoje spletne strani ni najpametnejša. Samo en primer: najbrž ne bi bil navdušen, če bi tvoje žurerske podvige pogooglali tvoji starši ali učitelji.

MATRICA 2.0?

Zaradi preveč odkritega pisanja na spletu lahko torej doživimo tudi kakšno neprijetnost.

Če na Facebook napišeš, da te tri tedne ne bo doma, ker odpotuješ na Baleare, zraven pa imaš objavljene še druge osebne podatke (točen naslov bivanja, da živiš sam itd.), je to lahko za kakšnega tatiča zelo koristna informacija.

Morda bodo kdaj informacije o tebi iskali tvoji bodoči delodajalci in lahko se zgodi, da neka fotografija na potencialnega šefa, resnega gospoda v srednjih letih, ne bo naredila tako dobrega vtisa kot na tvoje prijatelje. Morda se bo celo odločil, da se mu ne zdiš primeren kandidat za službo.

Poleg tega so te informacije zelo zanimive za podjetja, ki komaj čakajo, da ti ponudijo izdelek, ki ga »nujno«
potrebuješ. V prihodnosti bo oglaševanje še bolj prilagojeno posamezniku. Če boš na Myspace zapisal, da si vnet ljubitelj narave, te bodo takoj zasuli s ponudbami za kamp opremo, ribiške palice ali pohodne čevlje.

"BLUE OR RED PILL?"

Safe.si (www.safe.si) svetuje:

- ★ Premisli, kakšne fotografije in podatke o sebi objavljaš.
- ★ Zaščiti svoj blog, spletno stran,

galerijo slik **z geslom** oziroma si ustvari **zasebni profil** v spletnih skupnostih ali pri igranju iger, uporabljalj **vzdevek** in **anonimen e-mail naslov**.

- ★ Če objavljaš slike, posnetke drugih, jih obvezno **vprašaj za dovoljenje** in isto zahtevaj od njih.
- ★ **Pazi na svoje geslo**: naj bo skrivnost, pogosto ga menjaj.
- ★ Bodi previden s podatki, ki povedo veliko o tem, kaj počneš in kje se pogosto zadržuješ **v svojem offline življenju**. Naslova šole, kluba, kjer treniraš, kje si zaposlen ali kje se družiš s prijatelji v prostem času, raje ne objavljalj.

NE POZABI!

Kar je enkrat na internetu, ostane tam za vedno. Tudi če si premisliš in vsebino kasneje izbrišeš, ne veš, kam se je razširila, kdo si jo je skopiral, shranil in jo forwardiral prijateljem.

ODPRTI IPRIZJEM+5

SI ŽE KDAJ ŠEL NA INTERNETNO STRAN ALI POSLAL E-MAIL? SI ŽE KDAJ ODPRL PDF (NPR. TO REVIJO)? VSE TO JE MOGOČE S POMOČJO ODPRTIH STANDARDOV ... VELIKO LJUDI JIH UPORABLJA IN ZELO MALO SE JIH TEGA ZAVEDA. SO PA ZELO POMEMBNI ZA SOBIVANJE V TEJ NAŠI GLOBALNI VASI.

Pa začnimo z nekaj standardi, ki jih srečujemo v vsakdanu. Za študente najpogosteje uporabljan je verjetno ISO A4 – mednarodni standard, ki določa velikost papirja. Če ne bi bila ta velikost standardizirana, bi imeli precejšnje probleme pri delanju zapiskov in tiskanju, ker bi bil vsakič papir drugačne velikosti. Še nazornejši primer so morda vijaki ter izvijači in ključi – kako zamudno bi bilo, če bi bilo vsakič potrebno delati orodje za vsak vijak ali matico posebej, namesto da bi obstajale predpisane dimenzije!

razširjene slikovne formate (npr. GIF) in formate za pisarniške dokumente (npr. DOC, XLS, PPS). Glavni motiv za tako delovanje je omejevanje konkurence in s tem denar.

ODPRTI STANDARDI

Odpri standardi pa so standardi, ki so prosto dostopni vsem brez potrebe po izrecnem dovoljenju »izumitelja« standarda ali plačevanju raznih licenčnih. Odpri standardi so torej zelo pomembni za prosto komunikacijo med ljudmi, ne

DE FACTO STANDARDI

Očitno je torej, da nam standardi lahko zelo olajšajo življenje. Vendar je temu tako le, če je standard tudi uporaben in ne le črka na papirju. Še tako domišljen standard ni nič vreden, če se ga ne da vključiti v realno življenje. Obstajajo tudi de facto standardi, ki se smatrajo za standarde samo zato, ker jih (po naključju) veliko ljudi uporablja, ne obstaja pa možnost (oz. je precej omejena), da bi tak de facto standard uporabljal še kdo drug. V računalništvu je to pogost fenomen – npr. MP3 je zelo razširjen format za glasbene datoteke, je pa varovan s patentom in ga je brez licence lastnika patenta nelegalno uporabljati. Podobno velja za razne

da bi bili odvisni od neke določene rešitve ali programa. Tega se ne zavedajo le alternativni posamezniki (npr. Linux fanatiki), ampak tudi državne uprave in večja podjetja. Veliko programov za grafiko uporablja vektorski SVG in rasterski PNG. PDF je zelo razširjen za shranjevanje dokumentov. Veliko mobilnih telefonov ima teme v SVG in PNG-formatih. Tudi Microsoft se počasi prebuja in načrtuje uporabo ODF (OpenDocument Format) in PDF, kar bo omogočalo, da bodo uporabniki končno lahko prosto izbirali tako med komercialnim MS Office kot prostimi paketi OpenOffice, KOffice in ostalimi, ki uporabljajo ODF in PDF že dalj časa.

JA IN? KAJ SE TO MENE TIČE?

Tiče se vsakogar, ki je npr. kdaj uporabil internet ali poslal e-mail. HTML, CSS, TCP/IP-protokoli in v bistvu večina stvari, ki poganjajo internet, so W3C odprti standardi (www.w3.org), ki omogočajo, da lahko vsi uporabljamo internet.

Po drugi strani pa: si se kdaj že razburjal, zakaj plačuješ visoko ceno za program (če ga že ne ukraješ na internetu), da ustvariš logotip npr. za na majico, ker zahteva tiskar točno določen format? Si zamenjal tiskarja in ugotovil, da ta zahteva drug, prav tako drag program? Ne bi bilo elegantneje, če bi vsi programi lahko shranjevali v enoten standardni format (npr. SVG) in bi si program izbral po tem, kaj ti je na njem všeč in ne po tem, kdo ti ga vsiljuje? Si se kdaj razburjal, da se neka internetna stran ne odpre enako v različnih brskalnikih? To je zato, ker se vsi ne držijo enako W3C-standardov – npr. največji prestopnik je MS Internet Explorer.

Zavzemi se za svojo svobodo do komunikacije in raje uporabljaj odprte standarde in formate, kot so npr.:

- ★ za glasbo – **Ogg/Vorbis, Speex in FLAC** (<http://xiph.org>),
- ★ za grafiko – **SVG, PNG in JPEG2000**,
- ★ za filme – **Ogg/Theora, Matroska**,
- ★ za dokumente – **PDF in ODF** (OpenDocument – <http://opendocumentfellowship.com>).

Za več informacij se lahko obrneš na Kiberpipo (www.kiberpipo.org), kjer se lahko skozi predavanja, delavnice in druženje naučiš marsikaj novega.

- ★ www.documentfreedom.org (Document Freedom Day)
- ★ <http://spreadopenmedia.org>
- ★ www.odfalliance.org

TEORIJE

J. F. KENNEDY JE BIL UMRJEN PO NAROČILU OBVEŠČEVALNE AGENCIJE CIA, AMERIŠKA VLADA PA JE ODGOVORNA ZA TERORISTIČNE NAPADE NA NEWYORŠKA DVOJČKA 11. SEPTEMBRA 2001. POSADKA APOLLA 11 NI NIKDAR PRISTALA NA LUNI IN PRINCESA DIANA JE UMLA PO NAROČILU BRITANSKE KRALJEVE DRUŽINE.

Upam, da začetne izjave ne bodo citirane izven konteksta, saj so to le teorije, ki jih širijo ljudje, ki "točno vedo", da gre za zaroto.

ZAROTA?

Govorimo seveda o teorijah zarote (ang. conspiracy theory), ki preplavljajo svet in burijo domišljijo številnih ljudi. Veliki, skrivnostni, nenavadni in ponavadi katastrofalni dogodki (umori znanih osebnosti, neverjetni dosežki, velike nesreče, domnevni pristanki NLP-ja ...) v vsakem človeku vzbudijo vprašanja. Ljudje se že po naravi sprašujemo in največkrat uradnim razlagam za te nenavadne dogodke ne verjamemo stodstotno. In ravno to nas žene naprej, da iščemo druge (in predvsem svoje) razloge in dokaze, ki naj bi bili verjetnejši. Žal največkrat niso.

ZNANE TEORIJE ZAROT

Med bolj znane teorije zarot sodijo napadi 11. septembra '01. Ta teorija se je začela širiti takoj. »Krivci« naj bi med drugim vključevali lepo število vladnih agencij, skrivno judovsko organizacijo in Big Foot-a (?). Druga teorija zarote je umor ameriškega predsednika J. F. Kennedyja leta 1963. Teoretiki tudi tukaj navajajo različne skupine krivcev, vsi pa »vedo«, da je šlo za več kot enega strelca (To »zaroto« je dodatno razburkal film JFK). Sledi »namerno prikrivanje nesreče NLP-ja in nezemljanov« v kraju Roswell iz leta 1947. Zanimivo je tudi prepričanje nekaterih, da Appollo 11 sploh ni nikdar pristal na Luni in da so bile slavne Armstrongove besede izgovorjene v studiu.

KAJ PA, ČE JE VSE RES?

Ljudje, ki verjamejo v teorije zarote, delijo svet na tri skupine ljudi. Prva skupina so ljudje, ki so odgovorni za

POSLASTICA ZA SKEPTIČNI UM:

JE ZAROT

določeno zaroto. Ti ljudje so zelo zlobni, na razpolago imajo vse razpoložljive vire, po eni strani so neizmerno pametni, po drugi pa tudi neverjetno neumni (malce kontradiktorno, ni kaj). Druga skupina so rešitelji – ljudje, ki zaroto odkrijejo in poskušajo rešiti svet. Tretja skupina pa smo vsi ostali – ljudje, ki se ne zavedamo kakšne »zlobne zarote« se dogajajo okoli nas.

Teoretiki iščejo razloge, kdo bi npr. hotel ubiti tako velikega in pomembnega človeka, kot je bil ameriški predsednik. In edina razlaga za uboj pomembne osebe je po njihovem še bolj pomembna in skrivna zarota. Sklicujejo se na svobodo in »brihtnost« lastnega uma. In kakšen je njihov nasvet? »Povejte svetu vašo zamisel, kako se je dotični dogodek zgodil. Če ideja ni prava, bomo našli drugo.« Tak nagovor ne dopušča veliko domišljije – cilj vsakega teoretika je zamisel o sosledju dogodkov, ki naj bi pojasnil »nerazložljiv dogodek«. Rezultat je zapletena zgodba, ki vključuje neizmerno število vršilcev, in ponavadi izpade tako komplicirano, da je tudi v realnosti neizvedljiva.

Najbolj logična negacija vsake teorije zarote je produkt zdrave pameti (te očitno primanjkuje teoretikom zarot): če je neka vlada, skrivna organizacija ali pa vsemogočni čajnik (celestial teapot) sposoben izvršiti tako veliko zadevo, kot je npr. teroristični napad 11. septembra, zakaj potem ne utišajo skupinico ljudi, ki »vse to točno ve«.

SVETLA STRAN LUME

Niso pa vse teorije zarot napačne. Nekaj teorij (manjšega obsega, do 10 ljudi) se je izkazalo za pravilne. Zadeva Watergate se je npr. začela kot teorija zarote. Velike teorije, ki vključujejo veliko število podpornikov in »razmišljajočih« členov, pa bi žal sodile le v rubriko Smeh je pol zdravja.

- http://en.wikipedia.org/wiki/Conspiracy_theory
- www.buttafly.com/bush – izdelaj svojo teorijo zarote!
- www.randi.org – skeptični pristop do teorij zarote

SZ-EURO <26

YOUTH CARD FOR ALL UNDER 26!

mladinska kartica za mlade do 26. leta!

kultura

potovanja

prenočevanje

100.000 popustov
po Evropi in Sloveniji!

mednarodni
projekti

nakupovanje

zabava

prosti čas

prevozi

natečaji

nagrade

30 % POPUST NA VLAKIH PO SLOVENIJI!

25 % RAILPLUS MEDNARODNI POPUST NA VLAKIH!

30% discount on trains in Slovenia and 25% RAILPLUS international discount on trains!

www.slo-zeleznice.si ★ www.euro26.si

Več informacij na prodajno-informacijskih centrih in blagajnah Slovenskih železnic.

More information at above mentioned websites and at all major railway stations in Slovenia.

RAILPLUS

Slovenske železnice

EURO<26
mladinska kartica

